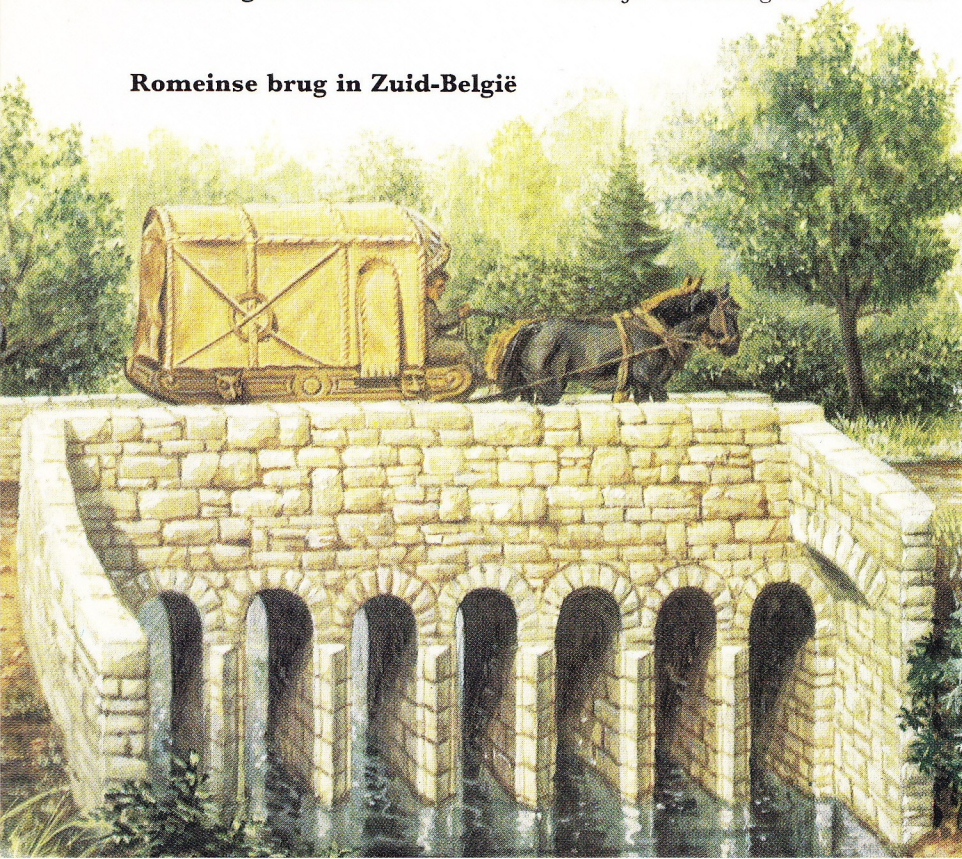

Porta Nigra te Trier

Romeinse brug in Zuid-België

Alle wegen leidden naar Rome

Het kapitaal feit in de Romeinse geschiedenis, zonder hetwelk men haar beschaving niet kan begrijpen, is de verovering van de Middellandse-Zeegebieden en later van de gebieden ten oosten en ten noorden ervan gelegen. Van de 3e eeuw v.C. tot de 5e eeuw van onze jaartelling verspreidde de Romeinse beschaving zich over een groot deel van Europa. Het heeft ongeveer twee eeuwen geduurd vooraleer Italië veroverd was: van ca. 500 tot ca. 300 v.C. Gedurende vier eeuwen breidde Rome daarna haar macht uit naar het noorden tot aan de Schotse massieven, naar het oosten tot aan de monding van de Donau en naar het zuiden tot aan de cataracten van de Nijl en de Marokkaanse plateaus. Deze verovering ging zeer traag, maar juist die traagheid verklaart dan ook haar succes. Ze was immers het werk van vele generaties en zo kon de beschaving geleidelijk doordringen. Daarenbo-

ven werd de romanisering met de grootste volharding en hardnekkigheid doorgevoerd door een senaat, die over de ware macht beschikte en de continuïteit van de onderneming verzekerde.

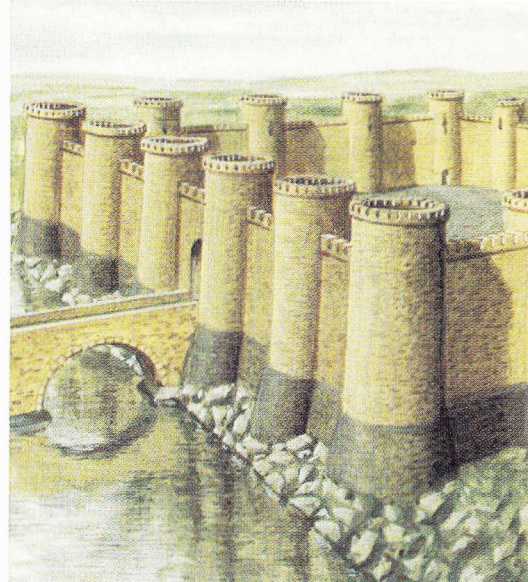
Sedert lange tijd hebben de historici zich afgevraagd, waarom Rome deze wereldverovering ondernam. De verovering van de Italiaanse gebieden in de 3e eeuw vóór Christus is te verklaren door de bedreiging, die de kleine staat in Latium ondervond. Die bedreiging kwam vooral van de Etrusken en van de Italische volkeren uit het centrum van het schiereiland. Later betekenden de Galliërs eveneens een gevaar voor het bestaan van Rome. Om zich te handhaven moest de staat dan ook gedurende twee eeuwen defensieve oorlogen voeren. Overmoedig geworden door hun voortdurende overwinningen, gingen ze later zelf tot aanvallen over. Het machtige Rome moest nu niet meer vrezen voor haar bestaan en vanaf dat moment traden andere belangen en motieven op het voorplan, die terzelfdertijd op elkaar inwerkten: economische crisissen, honger naar grond en rijkdom, de eerezucht van sommige generaals, die naar triomfen hunkerden, en eindelijk de politieke ambitie van vele oorlogsleiders. Van het ogenblik dat de legeraanvoerders ook op politiek gebied willen meepraten, krijgt de aristocratische senaat schrik. De senatoren vrezen de generaals, die door het volk en het leger om hun triomfen op handen worden gedragen. Ze gaan de ene legerleider tegenover de andere uitspelen. Deze politiek leidt in de 1e eeuw v.C. tot de burgeroorlogen en tot nieuwe veroveringen. De legeraanvoerders, achtten het immers nodig zich met roem te overladen en zich aldus de steun van het volk en het leger tegen de senaat te verzekeren.

Van de 3e eeuw vóór tot de 1e eeuw na Christus veroverden de Romeinen een groot deel van Europa. Dank zij een goed georganiseerd en tuchtvol leger slaagde Rome erin de hele westelijke wereld te onderwerpen en er de Romeinse en ook de Griekse beschaving te doen doordringen. Rome schonk Europa een prachtig wegnnet, een typische stadsarchitectuur, de romaanse talen en vooral het Romeinse recht.

Het succes van de vele veroveringstochten van Rome was te danken aan het leger, dat er steeds in geslaagd was, zich aan nieuwe noodwendigheden aan te passen. "Dat de Romeinen de wereld konden veroveren, is te verklaren door het feit, dat ze altijd hun gewoonten hebben opgegeven, zodra ze er, bij de volkeren tegen wie ze hebben gevochten, betere hadden ontdekt" zo vertelt ons Montesquieu. Typisch in dat opzicht zijn de Punische Oorlogen, toen de zuiver continentale staat van de Romeinen in botsing kwam met de maritieme macht van de Carthagers. Tot in de 2e eeuw v.C. bestond het Romeinse leger uit eigen inwoners. Deze boeren-soldaten gaven over het algemeen blijk van een prachtige zin voor organisatie en tucht. Pas in het Pruisische leger van Frederik II (18e eeuw) zal men eenzelfde strenge, bijna onmenselijke tucht terugvinden. Vanaf de 2e eeuw v.C. verdwenen de burgers uit het leger en deed men beroep op huurtroepen, die blindelings de bevelen van hun aanvoerders opvolgden.

Europa werd grondig beïnvloed door de Romeinse beschaving en, langs Rome om, door de Griekse cultuur. Bij het einde van de 2e eeuw v.C. was Griekenland immers een Romeinse provincie geworden en verspreidde het hellenisme, tot dan toe beperkt tot het

oostelijk bekken van de Middellandse Zee, zich ook over het westen. De romanisering gaf Europa de romaanse talen (Frans, Spaans, Italiaans en Roemeens), een goed verzorgd en uitgebreid wegnnet, het Romeinse recht en een massa monumenten. De Romeinse stadsarchitectuur is overal dezelfde; hetzelfde stadsdecor vinden we terug van Bavai tot Timagad en van van Segovia tot in Syrië. Alle agglomeraties zijn gevormd langs twee grote, rechte wegen die elkaar snijden; op dit kruispunt ligt het forum. Alle steden bezitten een curia of gemeentesenaat, een of meerdere basilicae, markten, tempels, een theater en een amfitheater, thermen, aquaducten en arena's. Het Romeinse stadstype heeft tot heden zijn stempel gedrukt op dat deel van Europa ten westen van de Rijn en ten zuiden van de Donau. De Romeinse gebouwen kenmerken zich overal door hun grootsheid. Hoewel sommige ervan sedert eeuwen dienst hebben gedaan als steengroeven — uit het Coliseum bouwde men in de middeleeuwen wel tien kerken! — hebben ze de "tand des tijds" succesvol doorstaan.

Romeins bruggehoofd aan de Rijn
Romeinse villa

